საერთაშორისო კონფლიქტების გეოპოლიტიკური ასპექტები

მარინა იზორია
სოციალურ მეცნიერებათა აკადემიური დოქტორი,
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,

გურამ მარხულია
ისტორიის დოქტორი
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

https://doi.org/10.52340/gbsab.2026.59.06

საკვანძო სიტყვები: საერთაშორისო ურთიერთობები, გეოპოლიტიკური კონფლიქტები, აფხაზეთი, სამაჩაბლო, საჰელი, სირია, მალი, აზავადი.

შესავალი

წინამდებარე ნაშრომი გეოპოლიტიკური მეთოდოლოგიის გამოყენებით, აანალიზებს რუსეთსა და საქართველოს შორის მიმდინარე საერთაშორისო გეოპოლიტიკურ ომებს აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში, რუსეთის ომს უკრაინის წინააღმდეგ, ასევე გეოპოლიტიკურ ომებს სირიასა და ირანში, და კონფლიქტებს აფრიკის რამდენიმე ქვეყანაში, მათ შორის საჰელსა[1] და დასავლეთ აფრიკაში. აქტიური ჯიჰადისტური აჯანყებები და სამოქალაქო ომები მალიში, ნიგერში, ბურკინა - ფასოში, ჩადსა და სხ., რესურსებისა და გავლენისთვის ბრძოლა ადგილობრივ რეჟიმებსა და გარე მოთამაშეებს შორის გადაიზარდა გეოპოლიტიკურ კონფლიქტებში ძალთა შორის.

როგორც ცნობილია, თანამედროვე გეოპოლიტიკური კონფლიქტები ხასიათდება მრავალპოლარობით, ჰიბრიდული ომებით და ტრადიციული საერთაშორისო უსაფრთხოების სისტემების ეროზიით. დიდი სახელმწიფოების გეოპოლიტიკური მიზნები არ აღიარებს ხალხებისა და სახელმწიფოების ცივილიზაციურ ერთიანობას და უარყოფს საერთო ღირებულებებზე დაფუძნებულ სულიერ ერთიანობას. ეს დასკვნები უმნიშვნელოვანესია საერთაშორისო კონფლიქტების დიაგნოსტიკისა და პროგნოზირებისთვის.

ძირითადი ნაწილი

საქართველოსა და რუსეთს შორის გეოპოლიტიკური კონფლიქტი დიდი ხანია მიმდინარეობს და შავი ზღვისა და კავკასიის რეგიონში არსებული დაპირისპირების ნაწილია, სადაც რუსეთისა და დასავლეთის ინტერესები იკვეთება.

კონფლიქტის ფესვები სსრკ-ს დაშლასა და მოსკოვის მიერ მხარდაჭერილ სეპარატისტულ მოძრაობებშია აფხაზეთსა და ე.წ სამხრეთ ოსეთში. რუსეთი დე ფაქტო აკონტროლებს საქართველოს საერთაშორისოდ აღიარებული ტერიტორიის 20%-ს. აფხაზეთისა და ცხინვალის ოკუპაცია პრაქტიკულად რუსეთ საქართველოს

[1] საჰელი - აფრიკაში ტროპიკული სავანის რეგიონია. იგი მოიცავს თორმეტ ქვეყანას და 300 მილიონიან მოსახლეობას (2018წ.). 2014 წლიდან საჰელის სახელმწიფოების ქმედებების კოორდინაციისთვის შეიქმნა საერთაშორისო რეგიონული ჯგუფი, „საჰელის ხუთეული“. მასში შედიან ბურკინა ფასო, მავრიტანია, მალი, ნიგერი და ჩადი. 2024 წელს ბურკინა ფასო, მალი და ნიგერი შეუერთდნენ საჰელის სახელმწიფოების კონფედერაციას.

პირველი - 1992-1993 წლების ომის შედეგად მოხდა.

რუსეთ-საქართველოს მეორე ომი დაიწყო 2008 წლის 8 აგვისტოს, ცხინვალის რეგიონის კონფლიქტის ზონაში ვითარების ესკალაცია რუსეთის რეგულარული ჯარის პროვოკაციით დაიწყო, რასაც მოჰყვა ქართული შენაერთების კონტრშეტევა და ცხინვალში ქართული ჯარების შესვლა. გაგრძელდა რუსეთის პირდაპირი სამხედრო ჩარევა. კონფლიქტი რუსეთის მიერ ე.წ. სამხრეთ ოსეთისა და აფხაზეთის დამოუკიდებლობის აღიარებით და თბილისსა და მოსკოვს შორის დიპლომატიური ურთიერთობების გაწყვეტით დასრულდა.

აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაციულ საზღვრებზე საქართველოს დანარჩენ ნაწილთან რუსეთი აგრძელებს სამხედრო გაძლიერებას და მავთულხლართებისა და ღობეების აღმართვას.

2011 წლის ნოემბერში რუსეთის პრეზიდენტმა დიმიტრი მედვედევმა გაამხილა 2008 წლის აგვისტოში რუსეთის მიერ საქართველოში შეჭრის რეალური მოტივი. ამ მოტივს თითქმის არაფერი ჰქონდა საერთო თავდაპირველად გაცხადებულ მიზანთან, რომელიც აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის მოსახლეობის საქართველოს მიერ გენოციდისგან გადარჩენას გულისხმობდა. 2011 წლის 21 ნოემბერს, ჩრდილოეთ ოსეთის დედაქალაქ ვლადიკავკაზში დისლოცირებულ სამხრეთ სამხედრო ოლქის 58-ე არმიის შტაბ-ბინაში სიტყვით გამოსვლისას მედვედევმა განაცხადა: „2008 წელს რომ დავყოვნებულიყავით, გეოპოლიტიკური სიტუაცია განსხვავებული იქნებოდა და ჩრდილოატლანტიკურ ალიანსში ხელოვნურად ჩათრეული ქვეყნების რიცხვი, სავარაუდოდ, ისევ იქ იქნებოდა“. და საქმე იმაში არ არის, რომ მედვედევს ეს საკითხი შემთხვევით წამოსცდა - მან ეს საკითხი იმავე დღეს, როსტოვში, ჟურნალისტების კითხვებზე პასუხის გაცემისას უფრო დააზუსტა. იქ მან ნათლად დაადასტურა ის, რაც ვლადიკავკაზში თქვა: „მე დღეს უკვე ვისაუბრე სამხედროებთან და გეტყვით, რომ მე მჯერა, რომ ეს, რა თქმა უნდა, ძალიან რთული ფურცელი იყო რუსეთის უახლეს ისტორიაში, მაგრამ, სამწუხაროდ, აბსოლუტურად აუცილებელი. და იმ ფაქტმა, რომ რუსეთი ასე მკაცრად იქცეოდა მაშინ, საბოლოოდ უზრუნველყო სიტუაცია, როდესაც გარკვეული სირთულეების მიუხედავად, ჩვენს გარშემო სიტუაცია ახლა უფრო მშვიდია, ვიდრე იყო... ჩვენ უბრალოდ დავამშვიდეთ ჩვენი ზოგიერთი მეზობელი და ვაჩვენეთ, რომ ისინი სწორად უნდა მოიქცნენ როგორც რუსეთთან, ასევე მეზობელ პატარა სახელმწიფოებთან მიმართებაში. ხოლო ჩვენი ზოგიერთი პარტნიორისთვის, მათ შორის ჩრდილოატლანტიკური ალიანსისთვის, ეს იყო სიგნალი იმისა, რომ, ბოლოს და ბოლოს, ალიანსის გაფართოებაზე გადაწყვეტილების მიღებამდე, უნდა ვიფიქროთ გეოპოლიტიკურ სტაბილურობაზე. სწორედ აქ ვხედავ მე 2008 წელს მომხდარი მოვლენების მთავარ გაკვეთილებს“.

მედვედევის გამოსვლამ უბრალოდ დაადასტურა ის, რასაც დასავლელი დამკვირვებლების უმეტესობა ეჭვობდა, მაგრამ დიდწილად არ აღიარებდა: რუსეთის ომი საქართველოს წინააღმდეგ ნაკარნახევი იყო არა აფხაზი ან ოსი ხალხის სიყვარულით არამედ ამ სამარცხვინო აქტით ის ცდილობდა მოეგვარებინა თავისი გეოპოლიტიკური მიზნები და არდაეშვა ნატოს გაფართოება.

ცხადი იყო, რომ რუსებმა ნატოს გაფართოების შესაზღუდად ძალის გამოყენება გადაწყვიტეს და ყოფილი პრეზიდენტი მედვედევი ამ მიზნის მიღწევას თავისი პრეზიდენტობის მწვერვალად მიიჩნევს. დასავლელმა მოკავშირეებმა ვერ უპასუხეს რუსეთის სათანადოთ და მოსკოვს ფარულად მისცეს პროდასავლური საქართველოს ტერიტორიების ოკუპაციის უფლება.

რუსეთის დაუსჯელობამ საერთაშორისო ურთიერთობებში უბიძგა მას ახალი ომისთვის უკრაინის წინააღმდეგ. უკრაინაში ომის გეოპოლიტიკური ფესვები

დაკავშირებულია სსრკ-ის დაშლის შემდგომ მოვლენებთან, რუსეთის იმპერიულ ხედვასა და უკრაინის დამოუკიდებლობისა და დასავლეთთან ინტეგრაციის სურვილთან.

1991 წელს საბჭოთა კავშირის დაშლამ აღმოსავლეთ ევროპის ახალი რუკა შექმნა. ისტორიკოსები, როგორიცაა სერგეი პლოხი, ომს ახასიათებენ, როგორც რუსეთის იმპერიის დაშლის გაგრძელებას, რომელიც 1917–1918 წლებში დაიწყო. უკრაინის დამოუკიდებლობამ მოსკოვს წაართვა მთავარი გეოპოლიტიკური, ეკონომიკური და დემოგრაფიული რესურსი, რომლის გარეშეც რუსეთის, როგორც დიდი მსოფლიო ძალაუფლების სახელმწიფო ვერ იქნებოდა.

რუსეთის ხელმძღვანელობა ნატოს და ევროკავშირის აღმოსავლეთისკენ გაფართოებას ეგზისტენციალურ საფრთხედ და ცივი ომის დასრულებისას დადებული ჯენტელმენურ შეთანხმებების დარღვევად მიიჩნევდა.

კრემლის გეოპოლიტიკურ სურათში უკრაინა აღიქმებოდა არა როგორც სუვერენული სახელმწიფო საკუთარი დამოუკიდებელი იდენტობით, არამედ როგორც ბუფერული ზონა რუსეთსა და ნატოს შორის. უკრაინის დასავლეთის ორბიტაზე გადასვლა (ევროკავშირისა და ნატოსკენ მისი კურსის კონსოლიდაცია) სტრატეგიულ დამარცხებად აღიქმებოდა. „რუსული სამყაროს“ იდეოლოგია და უკრაინულ სუბიექტურობას უარყოფა. რუსეთის ხელმძღვანელობის იდეოლოგიური პრინციპები აგებული იყო რუსებისა და უკრაინელების ისტორიული ერთიანობის კონცეფციაზე, სრულფასოვანი უკრაინული ეროვნული იდენტობის უარყოფასა და უკრაინის გეოპოლიტიკურ სივრცის რუსეთის სფეროში დაბრუნების სურვილზე. 2014 წელს სტატუს ქვოს ძალის გამოყენებით შეცვლის მცდელობა (ყირიმის ანექსია, დონბასის კონფლიქტი) და 2022 წელს სრულმასშტაბიანი შეჭრა დაკარგული იმპერიული გავლენის აღდგენის სამხედრო მცდელობით დაგვირგვინდა.

ამერიკის შეერთებული შტატებისა და ევროკავშირისთვის უკრაინის მხარდაჭერა ლიბერალური, წესებზე დაფუძნებული საერთაშორისო წესრიგის შენარჩუნებისა და რევიზიონისტული ძალების შეკავების საკითხად იქცა.

სირიის კრიზისი თანამედროვე გლობალური პოლიტიკის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ფენომენად იქცა. ხელოვნურად შექმნილი და პროვოცირებული გარეშე ჩარევით, ანგლო-საქსური ლიბერალური ღირებულებების ღირსებების ქებისა და გარკვეული გარე და შიდა აქტორების ინტერესებიდან გამომდინარე დემოკრატიული რეფორმების აუცილებლობის საბაბით, ის რუტინული შიდა პოლიტიკური კონფლიქტიდან - მთავრობასა და ოპოზიციას შორის და პირისპირებიდან - გლობალურ, საერთაშორისო გეოპოლიტიკურ ომში გადაიზარდა.

2010 წლიდან ტუნისში, რეგიონის ერთ-ერთ ყველაზე სტაბილურ და ეკონომიკურად აყვავებულ ქვეყანაში, დაწყებული საპროტესტო აქციებით, არაბულმა გაზაფხულმა მოიცვა თანაბრად აყვავებული ლიბია და ეგვიპტე, დაამხო მუამარ კადაფისა და ჰამიდ მუბარაქის რეჟიმები. იემენმა, ტრადიციულად რეგიონის ერთ-ერთ ყველაზე არასტაბილურ სახელმწიფომ, ასევე განიცადა დემოკრატიზაცია. ცხადია, რომ ყველა ამ ქვეყანაში შეიარაღებული გადატრიალებები ერთი და იგივე სცენარით განხორციელდა, რაც მიუთითებს, რომ ამ მოვლენების ინიციატორები და ორგანიზატორები, დროში და სივრცეში გამოყოფილი, ერთი და იგივე პირები და ორგანიზაციები იყვნენ. აღსანიშნავია, რომ ერთადერთი ქვეყანა, სადაც არაბული გაზაფხულის რევოლუციას არ მიეცა უფლება მომხდარიყო, იყო ბაჰრეინის სამეფო, სადაც მეზობელმა ქვეყნებმა (საუდის არაბეთი და არაბთა გაერთიანებული საამიროები) ჯარები განალაგეს.

განათლებული საზოგადოება, არც შეერთებულ შტატებში და არც იმ ქვეყნებში,

რომლებმაც თავი მის მოკავშირედ გამოაცხადეს, სულაც არ შეშფოთებულა იმ ფაქ-ტით, რომ ყველა ამ დემოკრატიული რეფორმის წინა პლანზე ამერიკის მიერ მხარდაჭერილი ორი შუა საუკუნეების მონარქია - კატარი და საუდის არაბეთი იდგა. სწორედ ამ ორმა ქვეყანამ დააფინანსა, აღჭურვა შეიარაღებით და უზრუნველყო გადატრიალებების ინფორმაციული და დიპლომატიური მხარდაჭერა. საბოლოო ჯამში, სწორედ მათ მოიმკეს ყველაზე დიდი დივიდენდები წამყვან არაბულ ქვეყნებში რეჟიმების დაშლისგან. არაბულ სამყაროში დიდი ხნის მარგინალიზებულმა ყატარმა და საუდის არაბეთმა მოულოდნელად ლიდერის პოზიციები დაიკავეს არაბული სახელმწიფოების ლიგაში (LAS). ტუნისში, ლიბიაში, ეგვიპტესა და სხვა ქვეყნებში გამარჯვებული „არაბული რევოლუციის“ წარმატებით გამხნევებულმა შეერთებულმა შტატებმა და მისმა მოკავშირეებმა ახლო აღმოსავლეთის საკითხი საბოლოოდ გადაწყვიტეს „გათიშე და იბატონე“ პრინციპის გამოყენებით. სწორედ ეს ექსპანსიონისტური ლოგიკა განსაზღვრავს ამ რეგიონში პოლიტიკური პროცესების ამჟამინდელ სპეციფიკას.

თავად სირიაში „არაბული გაზაფხული“ სირიის ქალაქ დარაასში სკოლის კედლებზე წარწერით დაიწყო. 2011 წლის გაზაფხულზე, ტუნისიდან და ეგვიპტიდან ახალი ამბების ნახვის შემდეგ, სამუალო სკოლის მოსწავლეებმაც დაწერეს: „ჩვენ რეჟიმის შეცვლა გვინდა“. ისინი წინასწარი პატიმრობის იზოლატორში მოათავსეს, მთელი ქალაქი გამოვიდა მათი გათავისუფლების მოთხოვნით, პოლიციამ ცეცხლი გახსნა და მთელი ქვეყანა საპროტესტო აქციებმა მოიცვა. ამ ინციდენტის უმნიშვნელოობა, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა კონფლიქტს, რომელიც ახლა გლობალური გახდა, გასაოცარია. უბრალო ხულიგნობამ, რომელიც, რა თქმა უნდა, სამართალდამცავ ორგანოებს უნდა შეეჩერებინათ, საბოლოოდ ფართომასშტაბიან კონფლიქტამდე მიგვიყვანა, რომელმაც, გაეროს მონაცემებით, 2015 წლის 1 ივნისის მონაცემებით, 220 000 ადამიანი იმსხვერპლა და 840 000-ზე მეტი დაშავდა. გარდა ამისა, 4 მილიონი სირიელი ლტოლვილი გახდა, ხოლო 7.6 მილიონი იძულებით გადაადგილებულია. საერთო ჯამში, ამჟამად დაახლოებით 12 მილიონი ადამიანი საჭიროებს ჰუმანიტარულ დახმარებას. ეს იმის მიუხედავად ხდება, რომ სირიის კრიზისამდელი მოსახლეობა დაახლოებით 20 მილიონს შეადგენდა. ვერ ვიტყვით, რომ ეს იმიტომ მოხდა, რომ ამერიკელ პოლიტიკურ სტრატეგებს ეს სჭირდებოდათ და ისინი სირიის დემოკრატიზაციის საბაბს ეძებდნენ და იპოვეს სკოლის კედლებზე ბავშვების მიერ დაწერილი ტექსტით, სხვა საბაბი აუცილებლად მოიძებნებოდა, რადგან სირიის ბედი შეერთებულმა შტატებმა და მისმა მოკავშირეებმა ამ მოვლენებამდე დიდი ხნით ადრე გადაწყვიტეს.

მიუხედავად იმისა, რომ მალი 2012 წლამდე დასავლეთ აფრიკაში დემოკრატიისა და სტაბილურობის ბასტიონად ითვლებოდა, შემდგომში იგი მრავალი სამხედრო გადატრიალების ადგილად იქცა. კონფლიქტი ქვეყნის ჩრდილოეთ ნაწილში მცხოვრებ ტუარეგებსა[1] და სამხრეთის მცხოვრებ მოსახლეობას შორის საკმაოდ დიდხანს მწიფდებოდა. დიდი ხნის განმავლობაში ბამაკოს მთავრობა უგულებელყოფდა ტუარეგების მოთხოვნებს. შედეგად, ამ დაძაბულობამ ამ უკანასკნელთა კონსოლი-დაცია გამოიწვია. ჯერ კიდევ 1960-იან წლებში მათ ცენტრალური მთავრობის წინააღმდეგ აჯანყებები მოაწყვეს, მაგრამ 1994 წლის სამშვიდობო შეთანხმების წყალობით, ქვეყანა შედარებით დასტაბილურდა. თუმცა, დაძაბულობა დროდადრო მაინც იჩენდა თავს.

[1] ტუარეგები — ბერბერთა მოდგმის ხალხი ტრადიციული მომთაბარე ცხოვრების წესით. ძირითადად სახლობენ საჰარის მალისა და ნიგერის ტერიტორიებზე. 2012 წლის აპრილში, მალიში საკუთარი არაღიარებული სახელმწიფოს — აზავადის დაარსება გამოაცხადეს.

მშვიდობიანი თანაარსებობის პერიოდში მალის ჩრდილოეთსა და სამხრეთს შორის განვითარება არათანაბარი იყო. სამხრეთი ეკონომიკური განვითარებით მნიშვნელოვნად უსწრებდა ჩრდილოეთს. ჩრდილოეთის ქალაქები განუვითარებელი იყო და რესურსების ნაკლებობას განიცდიდა. ტუარეგებმა სამართლიანად მოითხოვეს, რომ ცენტრალურ მთავრობას ეროვნული შემოსავალი გადაენაწილებინა და ჩრდილოეთის განვითარებაში ინვესტიცია ჩაედო. მალის მთავრობა ყველანაირად ცდილობდა არათუ ამ ამოთხოვნების დაკმაყოფილებას, არამედ ტუარეგების საცხოვრებელი პირობების უფრო გაუარესებას და რეგიონში ყველა წინააღმდეგობასა და აჯანყებას ახშობდა.

2008 წლის წარუმატებელი აჯანყების შემდეგ, მალიდან ჩამოსულმა ბევრმა ეთნიკურმა ტუარეგმა თავშესაფარი ლიბიაში ჰპოვა. შემდგომში ისინი კადაფის მხარეს დაქირავებულებად იბრძოდნენ. თუმცა, მალევე ისინი ლიბიაშიც არასასურველი გახდნენ და ბევრი მათგანი მალიში დაბრუნდა, სადაც შეუერთდა „ალ-ქაიდას ისლამურ არმიას“ და 2011 წლის ოქტომბერში ჩამოაყალიბა ახალი „ეროვნული მოძრაობა აზავადის განთავისუფლებისთვის“.

ამგვარად, მალიში ტუარეგების აჯანყებას მხარს უჭერდა რადიკალური ისლამური დაჯგუფებების ფართო სპექტრი, რომლებმაც ეს რეგიონში გავლენის გაფართოებისა და შარიათის კანონზე დაფუძნებული სახელმწიფოს აშენების შესაძლებლობად მიიჩნიეს. უბედურება ისაა, რომ ამ სამოქალაქო დაპირისპირებას თავის გეოპოლიტიკური მოკავშირეები ყავს, რომლებსაც თავიანთი მიზნები გააჩნიათ და დარწმუნებით შეგვიძლია განვაცხადოთ რომ აჯანყებულთა ინტერესები საერთოდ არ აინტერესებთ.

ნიგერში მიმდინარე კონფლიქტი წარმოადგენს მრავალშრიან უსაფრთხოებისა და პოლიტიკურ კრიზისს, რომელიც აერთიანებს ჯიჰადისტურ ამბოხებებს, სამხედრო გადატრიალებებსა და რეგიონულ გეოპოლიტიკურ დაპირისპირებას. ქვეყანაში ვითარება განსაკუთრებით მას შემდეგ გამწვავდა, რაც 2023 წლის ივლისში სამხედრო ხუნტამ დემოკრატიულად არჩეული პრეზიდენტი დაამხო და დასავლეთთან სამხედრო თანამშრომლობა შეწყვიტა. 2023 წლის სამხედრო გადატრიალება. გენერალმა აბდურაჰამანე ტიანიმ დაამხო პრეზიდენტი მოჰამედ ბაზუმი, შეაჩერა კონსტიტუცია და ძალაუფლება სამხედრო საბჭოს გადასცა. წლის 28-29 აგვისტოს დედაქალაქ ნიამეიში სამხედროების ნაწილმა ხუნტის წინააღმდეგ ამბოხი წამოიწყო, რისი მიზეზიც ჯიჰადისტებთან ბრძოლაში განცდილი მძიმე დანაკარგები და შეუსრულებელი დაპირებები გახდა. სამთავრობო ძალებმა ამბოხი რუსული „აფრიკული კორპუსისა“ და ალჟირის ავიაციის მხარდაჭერით ჩაახშეს.

ნიგერის ტერიტორიაზე მთავარ საფრთხეს „ისლამური სახელმწიფო საჰელში“ „ალ-ქაიდასთან“ დაკავშირებული და „ბოკო ჰარამის“ განშტოებები ქმნიან. ყველაზე მძიმე შეტაკებები დასავლეთით, ტილაბერის რეგიონში (მალი-ბურკინა-ფასოს საზღვართან) და სამხრეთ-აღმოსავლეთით, დიფას რეგიონში (ჩადის ტბის აუზში) მიმდინარეობს. 2026 წლის განმავლობაში შეიარაღებულმა დაჯგუფებებმა არაერთი კოორდინირებული იერიში მიიტანეს სამხედრო ბაზებსა და აეროპორტებზე, მათ შორის ტაჰუას აეროპორტსა და სასაზღვრო პუნქტებზე, რასაც ათობით სამხედროსა და მშვიდობიანი მოქალაქის სიცოცხლე ემსხვერპლა. ხუნტამ ქვეყნიდან გააძევა ფრანგული და ამერიკული სამხედრო კონტინგენტები, დატოვა დასავლეთ აფრიკის ქვეყნების ეკონომიკური გაერთიანება და მალისა და ბურკინა-ფასოსთან ერთად შექმნა „საჰელის სახელმწიფოთა ალიანსი“. პარალელურად, ნიგერმა გააღრმავა სამხედრო კავშირები რუსეთთან და ალჟირთან. ნიგერმა დატოვა ჩადის ტბის აუზის მრავალეროვნული სამუშაო ჯგუფი, რამაც რეგიონული ანტიტერორისტული

კოორდინაცია შეასუსტა. 2026 წლის ოქტომბერში კი ურთიერთობა მკვეთრად დაიძაბა ჩადთან, რომელიც ნიამეიმ აგადესის რეგიონში დრონებით თავდასხმის განხორციელებაში დაადანაშაულა. მიმდინარე ძალადობისა და კლიმატური კრიზისის გამო, ქვეყანაში იძულებით გადაადგილებულ პირთა რაოდენობამ 1 მილიონს გადააჭარბა, ხოლო მხოლოდ 2026 წლის პირველ რვა თვეში 289 000-ზე მეტი ადამიანი გახდა იძულებული საცხოვრებელი დაეტოვებინა. გაეროს ჰუმანიტარულ საქმეთა კოორდინაციის ოფისის მონაცემებით, ქვეყნის მოსახლეობის დაახლოებით 3 მილიონი ადამიანი გადაუდებელ ჰუმანიტარულ დახმარებას საჭიროებს. ცხადია აქ ერთი გეოპოლიტიკური ძალა ცდილობს ებრძოლოს მეორე ძალას სხვისი ხელით.

ბურკინა-ფასოში მიმდინარე შეიარაღებული კონფლიქტი 2015 წლიდან დაწყებული მწვავე კრიზისია, რომელშიც ქვეყნის სამხედრო ხელისუფლება და მისი მოკავშირეები ალ-ქაიდასა და ისლამურ სახელმწიფოსთან (ISIS) დაკავშირებულ ჯიჰადისტურ დაჯგუფებებს ებრძვიან. ომმა უკვე 25,000-ზე მეტი ადამიანის სიცოცხლე იმსხვერპლა, ხოლო 2 მილიონზე მეტი მოქალაქე იძულებით გადაადგილებულ პირად.

ბრძოლა ქვეყნის ტერიტორიის დიდ ნაწილზე, განსაკუთრებით კი ჩრდილოეთ და აღმოსავლეთ რეგიონებში მიმდინარეობს. ბურკინა-ფასოს არმიას ეხმარება სახალხო მოხალისეთა გასამხედროებული დაჯგუფება (VDP), რომელშიც ათიათასობით სამოქალაქო პირია მობილიზებული. სამხედრო მხარდაჭერას უზრუნველყოფს რუსული „აფრიკული კორპუსი“ (ყოფილი „ვაგნერი“) და მეზობელი ქვეყნების გაერთიანება.

მთავარი მოწინააღმდეგეები არიან ალ-ქაიდასთან დაკავშირებული კოალიცია JNIM და დიდ საჰარაში მოქმედი ისლამური სახელმწიფო (IS-Sahel). ისინი აკონტროლებენ ქვეყნის ტერიტორიის დაახლოებით 30-40%-ს და ბლოკადაში აქცევენ მთელ რიგ ქალაქებს. უსაფრთხოების კრიზისმა ქვეყანაში მწვავე პოლიტიკური არასტაბილურობა გამოიწვია. 2022 წელს ბურკინა-ფასოში ორი სამხედრო გადატრიალება მოხდა. მეორე გადატრიალების შედეგად ხელისუფლებაში ახალგაზრდა ოფიცერი, კაპიტანი იბრაჰიმ ტრაორე მოვიდა, რომელმაც ტერორიზმის სწრაფი დამარცხების პირობა დადო.

2024 წელს ხუნტამ გარდამავალი პერიოდი 2029 წლამდე გაახანგრძლივა. 2026 წელს ხელისუფლებამ აკრძალა ყველა პოლიტიკური პარტია, დახურა ასობით არასამთავრობო ორგანიზაცია და მკაცრად შეზღუდა უცხოური მედიის მუშაობა.

იბრაჰიმ ტრაორეს მმართველობის პირობებში ქვეყანამ საგარეო კურსი რადიკალურად შეცვალა. ხუნტამ ქვეყნიდან გააძევა ფრანგული სამხედრო კონტინგენტი და შეწყვიტა უსაფრთხოების სფეროში დასავლეთთან თანამშრომლობა. 2025 წლის იანვარში ბურკინა-ფასომ ოფიციალურად დატოვა დასავლეთ აფრიკის ქვეყნების ეკონომიკური გაერთიანება (ECOWAS).ბურკინა-ფასომ, მალიმ და ნიგერმა შექმნეს სამხედრო-პოლიტიკური კონფედერაცია და მჭიდრო სამხედრო კავშირი დაამყარეს რუსეთთან. ცხადია რუსეთი ცდილობს აჩვენოს სხვა გეოპოლიტიკურ ძალებს რომ მისი ჩამოწერა ჯერ ადრეა და მიუხედავად სირიაში მარცხისა, ჯერ კიდევ შესწევს ძალა საკმაოდ დიდი როლი შეასრულოს აფრიკის კონტინენტზე გადატრიალებებსა თუ გეოპოლიტიკურ ომებში.

ლიტერატურა:

[1].მარინა იზორია. გეოპოლიტიკა და საერთაშორისო ურთიერთობების საკითხები.

თბ., 2023, გვ.8 და შემ.
[2]. Guram Markhulia. Geohistory and Geopolitics Around the War in Ukraine
INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL «THE CAUCASUS AND THE WORLD», Mar 3, 2023
[3]. Гурам Мархулия США и Россия в геополитической борьбе за Южный Кавказ , INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL «THE CAUCASUS AND THE WORLD», Mar 3, 2023
[4]. Marina Izoria .The Middle East in the Geopolitics of Saudi Arabia. INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL «THE CAUCASUS AND THE WORLD», Mar 3, 2023

THE GEOPOLITICAL ASPECT OF INTERNATIONAL CONFLICTS

Marina Izoria
Sokhumi state University
Guram Markhulia
Doctor of History, Associate Professor Sokhumi state University (Georgia)

RESUME

This article employs a geopolitical methodology to analyze contemporary international geopolitical conflicts, including those involving Russia and Georgia (in Abkhazia and the Tskhinvali region) and Russia's war against Ukraine. It also examines geopolitical conflicts in Syria and Iran, as well as conflicts across Africa—specifically in the Sahel and West Africa—where active jihadist insurgencies, rebellions, and civil wars (in Mali, Niger, Burkina Faso, Chad, and elsewhere) have evolved from struggles for resources and influence between local regimes and external actors into geopolitical conflicts between major powers.

Modern geopolitical conflicts are characterized by multipolarity, the hybrid nature of warfare, and the erosion of traditional international security systems.The geopolitical objectives of major states often disregard the civilizational unity of peoples and nations, rejecting the notion of spiritual cohesion rooted in shared values; these conclusions are of critical importance for diagnosing and forecasting international conflicts.

Humanity has contended with conflict since its very inception. Throughout history, disputes and wars have erupted between tribes, cities, nations, and blocs of states. In the contemporary world, conflict is an inherent feature of international relations. Many present-day international conflicts—such as those in Eastern Europe, the Balkans, Central and South Asia, the Persian Gulf, and the Middle East—are clearly linked to the historical trajectory of our own nation, its security and territorial integrity, and its present and future. Developing theoretical foundations and a normative model for the study of international conflict remains one of the pressing fundamental challenges within political science. Research in this field also contributes to the development of precise methods for conflict resolution and provides valuable insights into the genesis of wars.

The importance of a scholarly understanding of international conflicts stems from the dangers and severe consequences associated with these political phenomena. International conflicts destabilize society—both within individual nation-states and at the interstate level—foster violence, and can plunge the entire system of international relations into a profound crisis.

Wars represent the most significant form of international conflict in terms of both scale and social impact. The 20th century saw two world wars, more than 200 smaller-scale wars, numerous local military conflicts, and clashes rooted in ethnic, racial, or religious differences. Together, these events claimed approximately 300 million human lives. The advancement of military technology has equipped armies to such an extent that humanity has reached a critical threshold—a point beyond which a final, total conflict could lead to nuclear self-destruction.

Current trends within the international system suggest that, for the foreseeable future, local and regional conflicts of varying scale and intensity will remain the most likely form of resolving territorial, ethnonational, religious, economic, and other disputes through the use of force. This alone compels the global community to exert maximum effort toward preventing conflicts of any kind. Furthermore, there remains the even greater danger that local wars could escalate into global ones—a risk rooted in the complex and multifaceted web of economic and political interests that major powers maintain in every corner of the globe.

Given this political landscape, the importance of forecasting international conflicts becomes paramount, and, consequently, the responsibility of political scientists to society regarding these forecasts grows significantly. If the emergence of a conflict situation in any part of the world can be foreseen in advance, it is possible to prevent the conflict—and all its grave consequences—from ever occurring. However, such forecasting requires a prior, in-depth study of the nature, foundations, and patterns of development of international conflicts. Consequently, scientific research in this area is more relevant now than ever before.

.

Keywords: International relations, geopolitical conflicts, Abkhazia, Samachablo, the Sahel, Syria, Mali, Azawad.